

EUROPEAN COMMISSION

José Manuel Durão Barroso
Predseda Európskej Komisie

Správa o stave Únie 2012

Check Against Delivery
Seul le texte prononcé fait foi
Es gilt das gesprochene Wort

Plenárne zasadnutie Európskeho parlamentu v Štrasburgu
12. septembra 2012

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

1. Analýza situácie

Je mi ctou predstúpiť pred vás aby som predniesol túto tretiu správu o stave Únie.

V čase, keď Európska únia je aj naďalej zmietaná krízou.

Finančnou a hospodárskou krízou. Sociálnou krízou. Ale aj politickou krízou, krízou dôveryhodnosti.

Pôvodom krízy sú:

- nezodpovedné praktiky vo finančnom sektore,
- neudržateľný verejný dlh, a aj
- nedostatok konkurencieschopnosti v niektorých členských štátoch.

Okrem toho má euro svoje vlastné štrukturálne problémy. Jej architektúra nepostačuje funkcii, ktorú má vykonávať. Naďalej dochádza k prehlbovaniu nerovnováhy.

To sa snažíme napraviť. Je to však bolestný, obtiažny proces. Občania sú frustrovaní. Sú znepokojení. Cítia, že ich spôsob života je ohrozený.

Podkopáva sa zmysel pre spravodlivosť a rovnosť medzi členskými štátmi. A ako si majú byť rovní európski občania bez toho, aby si boli rovné členské štáty?

Za posledné štyri roky sme urobili mnoho závažných rozhodnutí s cieľom riešiť túto systémovú krízu. Avšak napriek všetkému úsiliu naše opatrenia ešte nepresvedčili občanov, trhy ani našich medzinárodných partnerov.

Prečo? Lebo sme znova a znova umožnili šírenie pochybností. Pochybností o tom, či niektoré krajiny sú skutočne pripravené na reformu a obnovu konkurencieschopnosti. Pochybností o tom, že niektoré krajiny sa skutočne chcú navzájom podporovať tak, aby euro a európsky projekt boli nezvratiteľné.

V príliš mnohých prípadoch sme videli začarovaný kruh. Po prvé, rozhodnutia veľmi dôležité pre našu budúcnosť sa prijímajú na európskych samitoch. Avšak už čoskoro po tom vidíme ľudí, ktorí tieto rozhodnutia prijali, ako ich podkopávajú. Pričom hovoria, že buď zašli príďaleko, alebo sú nedostatočné. A preto sa potýkame s problémom dôveryhodnosti.

Je neprijateľné, aby sa tieto európske rokovania prezentovali ako zápasy, na ktorých zvíťazí ten, kto knockautuje rivala. Nemôžeme patriť do tej istej únie a tváriť sa, že do nej nepatríme. Nemôžeme ohroziť deväť dobrých rozhodnutí jedným činom alebo vyhlásením, ktoré vyvoláva pochybnosti o všetkom, čo sme dosiahli.

Vážení poslanci, v tom spočíva podstata európskej politickej krízy dôveryhodnosti. Pokiaľ sa politickí aktéri v Európe nebudú riadiť pravidlami a rozhodnutiami, ktoré sami stanovili, ako môžu presvedčiť ostatných o tom, že sú odhodlaní túto krízu riešiť spoločne?

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

2. Výzva – nové myslenie pre Európu

Kríza dôveryhodnosti je politickou krízou. A v demokracii je pozitívom, že neexistuje politický problém, na ktorý nie je možné nájsť politické riešenie.

To je dôvod, prečo chcem dnes s vami diskutovať o zásadných politických otázkach – kde sa nachádzame v súčasnosti a ako musíme konať v budúcnosti. Chcem sa zamerať na politické smerovanie a víziu, ktorá bude podnetom pre naše politické rozhodnutia.

Nebudem samozrejme uvádzať všetky jednotlivé rozhodnutia. Bol vám doručený list, ktorý som adresoval predsedovi Európskeho parlamentu. Tento stanovuje aktuálne priority Komisie. Budeme o nich spoločne s vami diskutovať pred prijatím pracovného programu Komisie neskôr na jeseň.

Mojím poslanstvom dnes je: Európa potrebuje nové smerovanie. Toto smerovanie nemôže byť založené na zastaraných ideách. Európa potrebuje nové myslenie.

Keď hovoríme o kríze, a všetci hovoríme o kríze, vyvodili sme skutočne všetky dôsledky pre naše konanie? Keď hovoríme o globalizácii, pričom o nej hovoríme veľa, posúdili sme skutočne jej vplyv na úlohu každého z našich členských štátov?

Začiatok nového myslenia pre Európu znamená skutočne vyvodiť všetky dôsledky problémov, s ktorým sa potýkame, a ktoré zásadne menia náš svet.

Začiatok znamená prestať so snahou odpovedať na otázky budúcnosti s využitím nástrojov minulosti.

Od začiatku krízy sme znova a znova videli, že vzájomne prepojené globálne trhy reagujú rýchlejšie a tým aj účinnejšie v porovnaní s roztrieštenými národnými politickými systémami. To podkopáva dôveru občanov v politické rozhodovanie. Okrem toho to prispieva k vzostupu populizmu a extrémizmu v Európe a iných častiach sveta.

Skutočnosť je, že vo vzájomne prepojenom svete členské štáty Európskej únie samostatne už nie sú schopné účinne ovplyvňovať sled udalostí. Súčasne však pre svoju Úniu – našu Úniu – nevytvorili nástroje potrebné na vyrovnanie sa s touto novou realitou. Nachádzame sa v prechodnom období, v rozhodujúcom okamihu. To si vyžaduje rozhodnutia a vedenie.

Áno, globalizácia si vyžaduje viac európskej jednoty.

Viac jednoty si vyžaduje viac integrácie.

Viac integrácie si vyžaduje viac demokracie, európskej demokracie.

V Európe to znamená predovšetkým a najskôr akceptovať, že sme na jednej lodi.

Znamená to uznať, že európske záujmy sú naše spoločné.

Znamená to prijať vzájomnú prepojenosť našich osudov.

A znamená to aj vyžadovať skutočný zmysel pre spoločnú zodpovednosť a solidaritu.

Pretože pokiaľ ste na lodi uprostred búrky, od ostatných členov posádky ako minimum vyžadujete absolútnu lojalitu.

To je jediný spôsob, ktorým udržíme krok s tempom zmien. Je to jediný spôsob, akým dosiahneme veľkosť a účinnosť potrebnú na to, aby sme boli globálnym hráčom. Je to jediný spôsob na zaručenie našich hodnôt, pretože je to aj otázka hodnôt v meniacom sa svete.

V 20. storočí mohla byť krajina s 10 alebo 15 mil. obyvateľov globálnou veľmocou. V 21. storočí aj najväčším európskym krajinám hrozí, že voči globálnym veľmociam ako USA a Čína budú bezvýznamné.

Dejiny sa urýchľujú. Veľkej Británii trvalo 155 rokov, kým zdvojnásobila HDP na obyvateľa. Spojeným štátom to trvalo 50 rokov a Číne len 15. Avšak pokiaľ sa pozriete na naše nové členské štáty, prebiehajúca politická a hospodárska transformácia je nemenej pôsobivá.

Európa má k dispozícii všetko, čo je potrebné. V skutočnosti oveľa viac ako predchádzajúce generácie, ktoré riešili podobné alebo aj väčšie problémy.

Musíme však jednať vhodným spôsobom a spoločne mobilizovať všetky tieto zdroje.

Je čas zosúladiť ambície, rozhodnutia a opatrenia.

Je čas skončiť s útržkovitými odpoveďami a pretĺkaním sa.

Je čas ponaučiť sa z minulosti a vytvoriť pre našu Európu lepšiu budúcnosť.

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

3. Reakcia na situáciu – „rozhodujúca dohoda pre Európu“

Čo dnes žiadam a predkladám, je rozhodujúca dohoda pre Európu.

Rozhodujúca dohoda, ktorej cieľom je odzrkadľovať naše hodnoty, našu slobodu a prosperitu v budúcom globalizovanom svete. Dohoda, ktorá zlučuje potrebu zachovať naše sociálne trhové hospodárstva na jednej strane a nutnosť reformovať ich na strane druhej. Dohoda, ktorá stabilizuje EMÚ, podporí udržateľný rast a obnoví konkurencieschopnosť. Dohoda, na základe ktorej bude vytvorený pakt dôvery medzi našimi štátmi, medzi členskými štátmi a európskymi inštitúciami, medzi sociálnymi partnermi a medzi občanmi a Európskou úniou.

Rozhodujúca dohoda pre Európu znamená, že:

musíme odstrániť všetky pochybnosti o jednotnosti Únie a nezvratiteľnosti eura. Zraniteľnejšie krajiny musia vyvrátiť pochybnosti o ich vôli vykonať reformy. O ich zmysle pre zodpovednosť. Silnejšie krajiny však musia vyvrátiť pochybnosti o ich vôli držať spolu. O ich zmysle pre solidaritu. Spoločne musíme vyvrátiť všetky pochybnosti o našej odhodlanosti vykonať reformy. A tiež o tom, že sme odhodlaní vykonať REFORMY SPOLOČNE.

Myšlienka, že môžeme dosiahnuť rast bez reforiem, alebo prosperovať samostatne, je jednoducho nesprávna. Musíme uznať, že sme v tom spoločne, a spoločne musíme aj nájsť riešenie.

Táto rozhodujúca dohoda si vyžaduje dokončenie hlbokoj a skutočnej hospodárskej únie, založenej na politickej únii.

a) Hospodárska únia:

Dovoľte mi začať s hospodárskou úniou.

V prvom rade potrebujeme rast, udržateľný rast.

Rast znamená životaschopnosť európskeho modelu sociálneho trhového hospodárstva. Na jeho základe sa tvoria pracovné príležitosti a umožňuje udržať našu životnú úroveň. Rast však môžeme zachovať, len pokiaľ budeme viac konkurencieschopní.

Na vnútroštátnej úrovni to znamená vykonať štrukturálne reformy, ktoré boli odkladané desaťročia. Modernizovať verejnú správu. Znížiť zbytočné výdavky. Riešiť stret záujmov a presadzovanie privilégií. Reformovať trh práce s cieľom vyvážiť istotu a flexibilitu. Okrem toho aj zaistiť udržateľnosť sociálnych systémov.

Na európskej úrovni musíme byť rozhodnejší pri odstraňovaní prekážok, či už fyzických, hospodárskych alebo digitálnych.

Musíme dokončiť jednotný trh.

Musíme znížiť našu závislosť na dovoze energií a využiť potenciál, ktorý poskytujú obnoviteľné energie.

Podpora konkurencieschopnosti v odvetviach ako je energetika, doprava alebo telekomunikácie môže vytvoriť podmienky vhodné pre hospodársku súťaž, podporiť inovácie a znížiť ceny pre spotrebiteľov a podniky.

Komisia onedlho predloží Akt o jednotnom trhu II. S cieľom umožniť jednotnému trhu prosperovať, bude Komisia aj naďalej pevne a nekompromisne obraňovať pravidlá hospodárskej súťaže a obchodu. Budem k vám úprimný, pokiaľ by to bolo ponechané na členské štáty, neodolali by tlaku veľkých subjektov a korporácií.

Musíme vytvoriť európsky pracovný trh a zabezpečiť, aby si občania mohli v iných krajinách nájsť prácu rovnako ľahko ako doma.

Musíme prebádať zelený rast a oveľa efektívnejšie využívať zdroje.

Musíme mať vyššie ambície v súvislosti so vzdelávaním, výskumom, inováciami a vedou.

Európa je svetovým lídrom v kľúčových odvetviach ako sú napríklad letecký, automobilový, farmaceutický a strojársky priemysel, pričom na globálnom trhu dosahuje viac ako tretinový podiel. Priemyselná produktivita sa za posledné desaťročie zvýšila o 35 % aj napriek spomaleniu hospodárskeho rastu. V súčasnosti od výroby závisí približne 74 mil. pracovných miest. Začínajúce firmy v EÚ každoročne vytvoria viac ako 4 mil. pracovných miest. Musíme to rozvíjať prostredníctvom investícií do novej priemyselnej politiky, ako aj prostredníctvom vytvorenia podnikateľského prostredia, ktoré podporuje podnikateľské aktivity a malé podniky.

To znamená zjednodušiť daňové prostredie pre podniky a zatriktívniť ho pre investorov. Lepšia koordinácia daňových politík by prospela všetkým členským štátom.

Okrem toho potrebujeme proaktívnu obchodnú politiku prostredníctvom otvorenia nových trhov.

Tu je potenciál európskeho hospodárstva. Predstavuje zlatú baňu, ktorú je potrebné plne preskúmať. Úplné vykonanie rastového paktu dohodnutého na júnovom zasadnutí Európskej rady nám môže skutočne pomôcť.

A máme príležitosť zájsť ďalej prostredníctvom realistického ale aj ambiciózneho rozpočtu pre Európsku úniu, zameraného na investície, rast a reformy. Je potrebné povedať jasne. Európsky rozpočet je nástrojom na investície pre Európu a pre rast v Európe. Komisia a Európsky parlament, ako aj skutočne všetky proeurópske subjekty musia držať spolu, keďže väčšina členských štátov náš návrh podporuje, pri presadzovaní správneho viacročného finančného rámca do roku 2020. Členské štáty bude zaťažovať len málo, najmä vzhľadom na nový navrhovaný systém vlastných zdrojov. Poskytol by však zásadnú podporu hospodárstvám členských štátov, ich regiónom, výskumníkom, študentom, mladým ľuďom, ktorí si hľadajú zamestnanie, ako aj MSP.

Je to rozpočet zameraný na rast, hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť medzi členskými štátmi a v rámci členských štátov.

Predstavuje rozpočet, ktorý umožní dokončiť jednotný trh prostredníctvom prekonania nedostatkov v energetickej, dopravnej a telekomunikačnej infraštruktúre. Na tento účel slúži Nástroj na prepojenie Európy.

Tento rozpočet je určený pre moderné poľnohospodárstvo zamerané na rast, schopné kombinovať potravinovú bezpečnosť s udržateľným rozvojom vidieka.

Navrhovaný rozpočet bude prostredníctvom programu Horizont 2020 podporovať Európu zameranú na intenzívny výskum a inovácie. Potrebujeme totiž európsky rozmer pre výskum.

Toto bude skutočný test dôveryhodnosti pre mnohé naše členské štáty. Som zvedavý, či tie štáty, ktoré stále rozprávajú o investíciách a raste budú teraz podporovať rozpočet zameraný na rast na európskej úrovni.

Rozpočet je okrem toho pravým nástrojom na podporu investícií do našej agendy zameranej na rast, stratégie Európa 2020, ktorá je teraz potrebnejšia ako kedykoľvek predtým.

Stratégia Európa 2020 je cestou, ako modernizovať a zachovať európsky sociálny model trhového hospodárstva.

Vážení poslanci,

naš program štrukturálnych reforiem si vyžaduje značné úsilie na vykonanie potrebných úprav. Bude fungovať iba vtedy, keď bude spravodlivý a vyvážený. Pretože nerovnosť nie je udržateľná.

V niektorých častiach Európy vidíme skutočnú sociálnu núdzovú situáciu.

Vzrastajúcu chudobu a vysokú mieru nezamestnanosti, najmä medzi mladými ľuďmi.

Práve preto musíme posilňovať sociálnu súdržnosť. Je to črta, ktorá odlišuje európsku spoločnosť od alternatívnych modelov.

Niektorí hovoria, že v dôsledku krízy je európsky sociálny model mŕtvy. Ja s tým nesúhlasím.

Áno, potrebujeme zreformovať naše hospodárstva a modernizovať naše systémy sociálnej ochrany. Ale účinný systém sociálnej ochrany, ktorý pomáha ľuďom v núdzi, nie je prekážkou prosperity. V skutočnosti tvorí jej neodmysliteľnú súčasť. Skutočne je to tak, že práve európske krajiny s najúčinnejším systémom sociálnej ochrany a najvyspelejším sociálnym partnerstvom sa radia medzi najúspešnejšie a najkonkurencieschopnejšie ekonomiky vo svete.

Spravodlivosť a rovnosť znamená poskytnúť šancu našim mladým ľuďom. Vykonali sme už v tomto smere veľa práce. A do konca tohto roka Komisia uvedie do života Balík mládeže, ktorým sa zriadi záručná schéma pre mladých, a rámec kvality na uľahčenie odbornej prípravy.

Spravodlivosť a rovnosť znamená aj vytvoriť lepšie a spravodlivejšie daňové systémy.

Zamedzenie daňových podvodov a daňových únikov by mohlo priniesť ďalšie miliardy do spoločnej peňaženky v celej Európe.

Práve preto bude Komisia bojovať za odsúhlasenie revidovanej smernice o dani z úspor a o mandátoch, ktoré umožnia dojednať striktnnejšie dohody o daniach z úspor s tretími krajinami. Ich dokončenie bude významným zdrojom legitímnych daňových príjmov.

Komisia bude takisto naďalej bojovať za spravodlivú a ambicióznú daň z finančných transakcií, ktorá by umožnila, aby daňoví poplatníci mali prospech z finančného sektora, a nielen aby finančný sektor mal prospech z daňových poplatníkov. Teraz, keď je už jasné, že dohodu v tejto otázke možno dosiahnuť len rozšírenou spoluprácou, Komisia urobí všetko, čo je v jej silách, aby sa postupovalo rýchlo a účinne spolu s tými členskými štátmi, ktoré prejavia vôľu v tomto smere. Pretože ide o spravodlivosť. A spravodlivosť je základnou podmienkou toho, aby nevyhnutné hospodárske reformy boli sociálne a politicky prijateľné. Spravodlivosť je predovšetkým otázkou sociálnej spravodlivosti.

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

v reakcii na krízu sa prijali dôležité rozhodnutia. V celej Európskej únii sa realizujú reformné a konsolidačné opatrenia. Zavádzajú sa finančné ochranné opatrenia a európske inštitúcie opakovane ukázali, že stoja za eurom.

Komisia si dobre uvedomuje, že v členských štátoch, ktoré uskutočňujú najintenzívnejšie reformy, je situácia ťažká a že potrebné úpravy sú niekedy veľmi bolestivé. Ale iba týmito reformami sa môžeme dopracovať k lepšej budúcnosti. Mali sa uskutočniť už dávno. Vrátiť sa k predošlému stavu je jednoducho nemožné.

Komisia bude aj naďalej robiť všetko, čo je v jej silách, aby podporila tieto členské štáty a pomohla im pri rozvoji rastu a zamestnanosti, napríklad preprogramovaním štrukturálnych fondov.

Dovoľte mi pár slov o Grécku. Pevne verím, že máme šancu dosiahnuť v priebehu tejto jesene zvrät. Môže sa tak stať, ak Grécko rozptýli všetky pochybnosti o svojej odhodlanosti k reformám. Avšak tiež, ak všetky ostatné krajiny rozptýlia pochybnosti o ich odhodlaní udržať Grécko v eurozóne.

Som presvedčený, že ak Grécko dodrží svoje záväzky, malo by zostať v eurozóne ako člen európskej rodiny.

Zabezpečiť stabilitu eurozóny je najnaliehavejšou výzvou pre nás. Je to spoločná zodpovednosť členských štátov a inštitúcií Spoločenstva. ECB nemôže a nebude financovať vlády. Ale ak kanály menovej politiky nepracujú správne, Komisia zastáva názor, že je v právomoci ECB prijať nevyhnutné opatrenia, napríklad na sekundárnych trhoch štátnych dlhopisov. V skutočnosti ECB nemá iba právo, ale aj povinnosť obnoviť integritu menovej politiky. ECB ako nezávislá inštitúcia má samozrejme právo určiť, aké opatrenia sa majú prijať a za akých podmienok. Všetci aktéri, a tým myslím skutočne všetkých aktérov, by však mali rešpektovať nezávislosť ECB.

Vážení poslanci,

hovoril som o hospodárskych opatreniach, ktoré musíme naliehave realizovať. Je to nevyhnutné. Ale to nestačí. Musíme ísť ďalej.

Musíme dokončiť hospodársku a menovú úniu. Musíme vytvoriť bankovú úniu a fiškálnu úniu a príslušné inštitucionálne a politické mechanizmy.

Komisia dnes predkladá legislatívne návrhy na jednotný európsky mechanizmus dohľadu. Je to základný kameň bankovej únie.

Kríza ukázala, že hoci banky sa premenili na nadnárodné, pravidlá a dohľad zostali na úrovni jednotlivých štátov. A keď došlo k problémom, účet museli zaplatiť daňoví poplatníci.

V priebehu posledných štyroch rokov EÚ prepracovala súbor pravidiel pre banky, čím sa zaradila na vedúce miesto v plnení záväzkov vyplývajúcich z G20. Ale samotná koordinácia už nestačí – potrebujeme pokročiť ďalej k rozhodnutiam spoločného dohľadu, a to práve v rámci eurozóny.

Dnes navrhnutý jednotný mechanizmus dohľadu vytvorí posilnenú architektúru, v ktorej ťažiskovú úlohu bude mať Európska centrálna banka a náležité postavenie aj Európsky orgán pre bankovníctvo (EOB), čo obnoví dôveru v systém dohľadu nad bankami v eurozóne.

Bude znamenať dohľad nad všetkými bankami eurozóny. Dohľad preto musí mať dosah všade, pretože systémové riziká môžu byť kdekoľvek, a nie iba v takzvaných systémovo dôležitých bankách. Je to, samozrejme, systém, do ktorého sú plne zapojené aj národné orgány dohľadu.

Balík obsahuje dva súvisiace právne dokumenty, jeden o ECB a druhý o EOB. Je zřejmé, že tento parlament bude zohrávať kľúčovú úlohu pri prijímaní nového mechanizmu a následne pri demokratickom dohľade nad ním.

Toto je prvý krok zásadného významu pri vytváraní bankovej únie, ktorú som pred touto snemovňou navrhol v júni. Ustanovíť európsky orgán dohľadu má v súčasnosti najvyššiu prioritu, pretože je podmienkou lepšieho zvládnutia bankových kríz, počnúc riešením problémov bánk až po ochranu vkladov.

Komisia bude zároveň pokračovať v práci na reforme bankového sektora s cieľom zabezpečiť, aby tento sektor plnil svoju úlohu v podobe zodpovedného financovania reálnej ekonomiky. Znamená to zlepšiť dlhodobé financovanie pre malé a stredné podniky a iné spoločnosti. Znamená to pravidlá týkajúce sa referenčných ukazovateľov, aby sme neboli znovu svedkami, že sa manipuluje s úrokovými sadzbami bánk na úkor podnikov a držiteľov hypoték. Znamená to právne predpisy, ktorými sa zabezpečí, že banky sa zachovávajú ku klientom spravodlivo, ako aj iný pohľad na štruktúru bankových aktivít s cieľom vylúčiť riziká s nimi spojené.

Pri tomto všetkom plní tento Parlament zásadnú úlohu. Komisia je odhodlaná pracovať v úzkom partnerstve s Vami.

Druhým prvkom hlbšej hospodárskej únie je posun smerom k fiškálnej únii.

Dôvod je jasný: hospodárske rozhodnutia jedného členského štátu majú vplyv aj na ostatné. Potrebujeme preto intenzívnejšiu koordináciu v oblasti hospodárskej politiky.

Potrebujeme silnejší a záväznejší rámec pre rozhodnutia prijímané na úrovni jednotlivých štátov v najdôležitejších oblastiach hospodárskej politiky, pretože to je jediná cesta, ako sa vyhnúť nerovnovážnym stavom. Hoci sa v tomto smere už urobilo veľa, napríklad formou balíka šiestich opatrení a odporúčaní pre jednotlivé krajiny, potrebné sú aj ďalšie dôležité kroky, aby sa osobitné podmienky spájali s osobitnými stimulmi a zabezpečila udržateľnosť hospodárskej a menovej únie.

Aby sme zabezpečili trvalé výsledky, potrebujeme vyvinúť komplexný systém hospodárskeho riadenia v rámci Spoločenstva spolu so skutočnou a dôveryhodnou fiškálnou kapacitou Spoločenstva.

Nepotrebujeme oddeľovať inštitúcie alebo vytvárať nové inštitúcie. Skôr naopak: najlepší spôsob, aby sme boli efektívni a rýchli, je pracovať spoločne s existujúcimi inštitúciami a ich prostredníctvom: prostredníctvom Európskej komisie ako nezávislého európskeho orgánu, ktorý je pod dohľadom Európskeho parlamentu ako parlamentného zastúpenia na európskej úrovni.

Je to rámec, v ktorom v priebehu času možno prijať kroky na vzájomné umorovanie dlhov a vydávanie dlhopisov.

Teda hospodárska reforma spojená so skutočnou hospodárskou a menovou úniou: to sú motory, ktoré poháňajú našu loď vpred.

Komisia ešte v priebehu tejto jesene uverejní návrh plánu na prehĺbenie hospodárskej a menovej únie.

Tento plán bude predložený tejto snemovni. Pretože tieto otázky sa musia prediskutovať so zástupcami ľudu a medzi nimi navzájom.

Plán bude zároveň predmetom rozpravy na decembrovom zasadnutí Európskej rady na základe správy, ktorú na základe žiadosti má predložiť predseda Európskej rady, ja, prezident Európskej centrálnej banky a predseda Euroskupiny.

V našom pláne budú určené nástroje a alternatívy právnych predpisov, ktorými sa zabezpečí ich účinnosť, počnúc koordináciou politik cez fiškálnu kapacitu až po umorovanie dlhov. Pokiaľ to bude potrebné – napríklad v prípade spoločnej a nerozdielnej záruky za verejný dlh – plán určí aj potrebné zmeny v zmluve, pretože niektoré z týchto zmien si vyžadujú úpravy v zmluve. Bude obsahovať osnovu toho, čo budeme potrebovať vykonať nielen počas najbližších týždňov a mesiacov, ale aj v najbližších rokoch.

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

c) Politická únia:

Dôveryhodnosť a udržateľnosť hospodárskej a menovej únie v konečnom dôsledku závisí od inštitúcií a politickej štruktúry, ktorá je za nimi.

Práve preto sa v súvislosti s hospodárskou a menovou úniou vynára otázka politickej únie a európskej demokracie, ktorá musí byť jej základom.

Ak chceme, aby hospodárska a menová únia boli úspešné, musíme spojiť ambície so správnym načasovaním. Potrebujeme teraz prijať konkrétne kroky s perspektívou politickej únie.

Bol by som rád, keby sa vytvoril európsky verejný priestor, v ktorom sa o európskych otázkach diskutuje a debatuje z pozície Európana. Nemôžeme sa neustále pokúšať aplikovať na európske problémy iba národné riešenia.

Táto debata sa má konať v rámci našich spoločenstiev a medzi našimi občanmi. Dnes by som však chcel apelovať aj na európskych mysliteľov. Na kultúrnych ľuďoch, aby sa zapojili do tejto debaty o budúcnosti Európy. Zároveň apelujem aj na Vás. Toto je dom európskej demokracie. Musíme posilniť úlohu Európskeho parlamentu na európskej úrovni.

A potrebujeme podporiť skutočnú komplementaritu a spoluprácu medzi Európskym parlamentom a národnými parlamentmi.

Toto tiež nemožno dosiahnuť bez posilnenia európskych politických strán. Skutočnosťou je, že spojenie medzi politickými stranami v hlavných mestách a európskymi politickými stranami tu v Štrasburgu veľmi často nefunguje. Práve preto si musíme uvedomiť, že politická debata sa príliš často vedie tak, ako keby existovala iba medzi stranami v jednotlivých krajinách. Dokonca ani v európskych voľbách nevidíme názvy európskych politických strán na volebných urnách, ale sme svedkami debát na úrovni jednotlivých štátov medzi ich politickými stranami. Práve preto potrebujeme posilniť postavenie európskych politických strán. S hrdosťou Vám oznamujem, že Komisia dnes prijala takto zameraný návrh.

Významným nástrojom na prehĺbenie paneurópskej politickej debaty bude predloženie kandidátov európskych politických strán na funkciu predsedu Komisie už pri voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014. Toto možno urobiť bez zmeny zmluvy. Bude to rozhodný krok k tomu, aby možnosť európskej voľby bola vďaka týmto voľbám ešte jasnejšia. Vyzývam politické strany, aby prispeli k tomuto kroku a dali týmto európskym voľbám ešte európskejší charakter.

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

skutočná politická Európska únia znamená, že musíme sústrediť európske opatrenia na otázky, ktoré sú skutočne dôležité a ktoré sa musia riešiť na európskej úrovni. Budme v tomto úprimní – nie všetko môže byť prioritou v rovnakom čase. Na tomto mieste je pravdepodobne potrebná istá sebakritika.

Správna integrácia znamená, že nanovo zvážime, na akej úrovni treba konať. Subsidiarita je základným demokratickým pojmom a mala by sa vykonávať aj v praxi.

Politická únia znamená aj to, že musíme posilniť základy, na ktorých Únia stojí: rešpektovanie základných hodnôt, právneho štátu a demokracie.

V nedávnych mesiacoch sme boli svedkami hrozieb pre zákonné a demokratické zriadenie v niektorých našich európskych štátoch. Európsky parlament a Komisia boli prvé, ktoré volali na poplach a zohrali rozhodujúcu úlohu v tom, aby sa tieto znepokojivé tendencie dostali pod kontrolu.

Tieto situácie však zároveň odhalili aj hranice možností nášho inštitucionálneho zriadenia. Potrebujeme lepšie vypracovaný súbor nástrojov – nielen alternatívu medzi „jemnou silou“ politického tlaku a „jadrovou voľbou“ podľa článku 7 zmluvy.

Náš záväzok zachovávať právny štát je takisto základom nášho zámeru zriadiť Európsku prokuratúru, ako je ustanovené v zmluvách. Čoskoro prídeme s návrhom v tomto smere.

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

politická únia znamená aj vykonať viac preto, aby sme splnili naše globálne poslanie. Zdieľať suverenitu v Európe znamená mať suverénnejšie postavenie v globalizovanom svete.

V dnešnom svete zaváži veľkosť.

A rozdiely sa prejavujú v hodnotách.

Práve preto musí byť poslanstvom Európy poslanstvo mieru, demokracie, právneho štátu a solidarity. Stručne povedané, ide o naše – európske hodnoty.

Naši občania a nový svet potrebujú aktívnu a vplyvnú Európu viac než kedykoľvek predtým. Nejde len o nás – aj pre zvyšok sveta je dôležité, aby sme uspeli. Aby uspela Európa, ktorá zotrváva na svojich hodnotách. Európa, ktorá je zástancom viery, že ľudské práva nie sú luxusom rozvinutého sveta, ale sa majú považovať za univerzálne hodnoty.

Dramatická situácia v Sýrii nám pripomína, že si nemôžeme dovoliť stáť bokom. Musí vzniknúť nová a demokratická Sýria. Je našou spoločnou zodpovednosťou, aby sa tak stalo. A spolupracovať v rámci svetového poriadku s tými, ktorí takisto potrebujú spolupracovať v záujme tohto cieľa.

Svet potrebuje EÚ, ktorá udržuje svoje čelné miesto v oblasti rozvoja a humanitárnej pomoci. Ktorá je zástancom otvorených ekonomík a bojuje proti protekcionizmu. Ktorá je v čele boja proti zmene klímy.

Svet potrebuje Európu, ktorá je schopná vyslať vojenské misie, aby pomohla stabilizovať situáciu v krízových oblastiach. Potrebujeme začať s komplexným preskúmaním európskych kapacít a naštartovať skutočné kolektívne obranné plánovanie. Áno, potrebujeme posilniť našu spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločný prístup k otázkam obrany, pretože spoločne máme silu a veľkosť, aby sme pretvorili svet na spravodlivejšie miesto, v ktorom platia pravidlá a rešpektujú sa ľudské práva.

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

4. Zmena zmluvy, rozmer eurozóny v rámci Únie (17/27) a rozšírenie verejnej rozpravy

a) Federácia národných štátov – zmena zmluvy

Dôsledná a skutočná hospodárska a menová únia, ako aj politická únia s ucelenou zahraničnou a obrannou politikou v konečnom dôsledku predznamenávajú, že súčasná Európska únia sa musí vyvíjať.

Neobávajme sa týchto slov. Budeme musieť smerovať k federácii národných štátov. Potrebujeme ju. Je to náš politický obzor.

A tým sa budeme musieť v nadchádzajúcich rokoch riadiť.

Vyzývam dnes k vytvoreniu federácie národných štátov. Nie k superštátu, ale k demokratickej federácii národných štátov, ktorá by dokázala riešiť naše spoločné problémy prostredníctvom zdieľanej suverenity, takým spôsobom, aby jednotlivé krajiny a občania mali lepšiu možnosť kontrolovať svoj osud. Šlo by o Úniu členských štátov a nie proti členským štátom. V ére globalizácie znamená združená suverenita väčšiu a nie menšiu moc.

Áno, zámerne som použil pojem federácia národných štátov, pretože v týchto nepokojných časoch, v časoch plných úzkosti, by sme nemali ponechať obranu národa len na nacionalistoch a populistoch. Verím v Európu, kde sú ľudia hrdí na svoje národy, no zároveň sú aj hrdými Európanmi hrdými na európske hodnoty.

Vytvorenie takejto federácie si v konečnom dôsledku vyžiada novú zmluvu.

Nehovorím to bez uváženia. Všetci si dobre uvedomujeme, aká je zmena zmluvy obtiažna.

Musí sa veľmi dobre pripraviť.

Rozpravy o zmene zmluvy nás nesmú zdržiavať ani odvracať našu pozornosť od toho, čo sa môže a musí urobiť už dnes.

Dôslednú a skutočnú hospodársku a menovú úniu možno rozbehnúť aj počas platnosti súčasných zmlúv, ale dovrieť ju možno iba prostredníctvom zmien v zmluvách. Takže začneme hneď, no pri našom dnešnom rozhodovaní majme na pamäti našu budúcnosť.

Nesmieme začať zmenou zmluvy. Musíme identifikovať politiky, ktoré potrebujeme a nástroje na ich vykonávanie. Až potom sa môžeme dohodnúť na nástrojoch, ktoré nám chýbajú a spôsoboch, ako to napraviť.

A potom musí prebehnúť široká rozprava v celej Európe. A to ešte pred tým, ako sa zvolá konvent a konferencia zástupcov vlád členských štátov. Pôjde o rozpravu skutočne európskeho rozmeru.

Časy európskej integrácie prostredníctvom implicitného súhlasu občanov sú za nami. Európa nemôže byť technokratická, byrokratická ba ani diplomatická. Európa musí byť ešte demokratickejšia. Úloha Európskeho parlamentu je pritom zásadná. A preto môžu byť voľby do Európskeho parlamentu v roku 2014 také zásadné.

Pred najbližšími voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2014 predloží Komisia svoje námety týkajúce sa budúcnosti Európskej únie. Pred touto rozpravou včas poskytneme predložíme konkrétne námety na zmenu zmluvy.

Stanovíme ciele, ktoré je potrebné splniť, stanovíme spôsob, akým sa má Európska únia stať vďaka inštitúciám otvorenejšia a demokratickejšia, stanovíme právomoci a nástroje, prostredníctvom ktorých sa má stať účinnejšia, a model, na základe ktorého sa má stať úniou národov Európy. Verím, že potrebujeme skutočnú rozpravu o našej budúcnosti a našich cieľoch, a v demokracii sú jej najlepšou formou práve voľby na európskej úrovni.

b) Rámec eurozóny v rámci Únie (17/27)

Vážený pán predseda, vážení poslanci,

nejde len o rozpravu týkajúcu sa eurozóny v jej súčasnom zložení.

Aj keď hlbšia integrácia eurozóny a jej členov je nevyhnutná, mal by tento projekt zostať otvorený všetkým členským štátom.

Dovoľte, aby som sa vyjadril veľmi jasne: v Európe nepotrebujeme viac múry, ktoré by nás rozdeľovali! Pretože Európska únia má silnejšiu pozíciu ako celok – s integrovaným jednotným trhom, svojimi členmi a inštitúciami.

Nikto nebude nútený sa pridať. A nikomu nebude odmietnutá možnosť pripojiť sa. Tempo nebude udávať ani najpomalší ani najzdráhavejší člen.

Z tohto dôvodu budú naše návrhy založené na existujúcej Únii a jej inštitúciách, na metóde Spoločenstva. Dovoľte mi, aby som to vyjadril jasne. Existuje len jedna Európska únia, jedna Komisia a jeden Európsky parlament. Zvyšovaním počtu inštitúcií, ktoré by fungovanie EÚ len komplikovali, a v dôsledku ktorých by bola EÚ neprehľadnejšia, necelistvejšia a neschopnejšia konať, nevznikne viac demokracie, transparentnosti a zodpovednosti.

c) Rozširovanie verejnej rozpravy

Toto je, vážení poslanci, ťažiskom rozhodnutí, ktoré budeme musieť v nasledujúcom období prijať.

Domnievam sa preto, že medzi občanmi Európy musí prebehnúť vážna rozprava o ceste vpred.

Rozprava o možných dôsledkoch roztrieštenosti, pretože niekedy k nej môže dôjsť neúmyselne prostredníctvom nechcených následkov. Ďalej by sa táto rozprava mala viesť o tom, čo všetko by sme mohli dokázať, ak by sa politické osobnosti vyhli národnému provincializmu, o tom, čo všetko by sme mohli dokázať spoločne.

Voľby v roku 2014 musíme využiť na aktivizáciu všetkých proeurópskych síl. Nesmieme populistom a nacionalistom dovoliť, aby presadili negatívnu agendu. Očakávam, že všetci tí, ktorí sa nazývajú Európanmi, prehovorí a preberú iniciatívu v tejto debata. Pretože ľahostajnosť a pesimizmus prívržencov Európy sú ešte nebezpečnejšie ako skepticizmus odporcov Európy.

Vážený pán predseda,

Vážení poslanci,

5. Záver: Je to realistické?

Dovoľte mi zhrnúť tento prejav konštatovaním, že na dokončenie Európskej menovej únie potrebujeme rozhodnú dohodu založenú na politickom záväzku k vytvoreniu silnejšej Európskej únie.

Poradie, ktoré dnes predkladám, je jasné.

Mali by sme začať tým, že spravíme všetko pre to, aby sme stabilizovali eurozónu a zrýchlili rast EÚ ako celku. V súlade so súčasnými ustanoveniami zmluvy Komisia predloží všetky návrhy potrebné na vytvorenie bankovej únie, a to sme dnes začali s jednotným orgánom dohľadu.

Po druhé, ešte túto jeseň predložíme náš plán dôslednej a skutočnej hospodárskej a menovej únie vrátane jej politických nástrojov.

Opäť predložíme všetky návrhy v súlade so súčasnými ustanoveniami zmluvy.

A po tretie, keďže za existencie súčasných zmlúv nemôžeme napredovať, pred budúcimi voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2014 predložíme podrobné návrhy nevyhnutných zmien zmluvy, ktoré budú obsahovať prvky posilnenej demokracie a zodpovednosti.

Toto je náš projekt. Projekt, ktorý sa rozbieha postupne, no s veľkými ambíciami s ohľadom na budúcnosť Európy, ktorej obzor lemuje federácia.

Mnohí budú tvrdiť, že je to príliš ambiciózne a že to nie je realistické.

Ale dovoľte, aby som Vám položil túto otázku. Je realistické fungovať ďalej tak, ako sme fungovali doteraz? Je realistické vidieť to, čo dnes vidíme v mnohých európskych krajinách? Je realistické vidieť daňových poplatníkov, ako platia bankám a potom sú nútení vrátiť bankám domy, za ktoré zaplatili, pretože nedokážu platiť svoje hypotéky? Je realistické, že v niektorých členských štátoch je viac ako 50 % mladých ľudí bez práce? Je realistické neustále sa snažiť pretĺkať sa, hromadiť chyby a nepresvedčivo na ne reagovať? Je realistické myslieť si, že si dokážeme získať dôveru trhov, keď navzájom si jej preukazujeme tak málo?

Mne nepripadá realistická práve táto realita. Táto realita je neutržateľná.

Realistická cesta vpred je taká, ktorá nás posilní a zjednotí. Realizmus je stanoviť si ambíciu tak vysoko ako výzvy. Dokážeme to! Vyšlime našim mladým odkaz nádeje. Ak sme zaujatí, budme zaujatí nádejou. Mali by sme byť hrdí na to, že sme Európania. Mali by sme byť hrdí na našu bohatú a rôznorodú kultúru. Napriek našim súčasným problémom patria naše spoločnosti k najhumánnejším a najslobodnejším na svete.

Nemusíme sa ospravedlňovať za našu demokraciu, naše sociálne trhové hospodárstvo a za naše hodnoty, ktoré sa tešia vysokému stupňu sociálnej súdržnosti, rešpektu ľudských práv a ľudskej dôstojnosti, rovnosti žien a mužov a rešpektu nášho životného prostredia. Naše európske spoločnosti patria aj napriek všetkým svojim problémom k najsolídnejším spoločnostiam ľudskej histórie a myslím si, že by sme mali byť na túto skutočnosť hrdí. V našich krajinách neposielame dve či tri dievčatá do väzenia, pretože kritizujú vládcu a spievajú o ňom. V našich krajinách sú ľudia slobodní a hrdí na túto slobodu. Chápu, čo znamená mať slobodu. Mnohé naše krajiny, predovšetkým tie, ktoré do Únie pristúpili nedávno, si ešte spomínajú na to, čo znamená diktátorstvo a totalitarizmus.

Predošlé generácie tak dokázali prekonať väčšie výzvy. Teraz je na našej generácii, aby ukázala, že túto úlohu zvládne.

Pre všetkých prívržencov Európy nastal práve teraz ten okamih ponechať bežné záležitosti stranou a zamerať sa na budúcnosť. Európska únia vznikla, aby zaručila mier. Dnes to znamená uspôsobiť Úniu na to, aby sa dokázala vysporiadať s výzvami globalizácie.

Preto potrebujeme v Európe nastoliť nové myslenie, rozhodujúcu dohodu pre Európu. Z tohto dôvodu sa musíme riadiť hodnotami, ktoré sú základom Európskej únie. Verím, že Európa má dušu. Táto duša nám môže dodať silu a rozhodnosť urobiť to, čo urobiť musíme.

Na Európsku komisiu sa môžete spoľahnúť. Ja sa zas spolieham na Vás, Európsky parlament. Spoločne, ako inštitúcie Spoločenstva, vybudujeme pre budúcnosť Európy a pre budúcnosť sveta lepšiu, silnejšiu a jednotnejšiu Európu, Úniu občanov.

Ďakujem Vám za pozornosť.